

AkersDølen

MEDLEMSBLAD

NR 2 – 2003

GRORUDDALEN HISTORIELAG

Mai 2003

Østreheim

Har Oslo råd til å rive dette huset?

Hva skjer?

Kulturvandring, pilegrimssuppe,
lokalhistorisk vandring er noe av
det vi kan by på i vår!

side 3

Gårdene ved Grorudbekken

Erik Aurbakken fortsetter sin
fortelling fra gammel og ny tid.
side 4

Historie er spennende

Fra stabburstrappen

Kjære medlemmer !

Våren er kommet og vi nærmer oss tiden for årets vandringer. Vi starter under Stovner-dagene den 22. og 25. mai. Les mer om programmet for 1. halvår på side 3.

Høsten 2001 skrev Byantikvaren et "Strateginotat for Kulturminner i Groruddalen". Dette som et ledd i de planer for Groruddalen som fortsatt er under utarbeidelse koordinert av Plankontoret for Groruddalen. I motsetning til en del andre, er jeg fortsatt optimist. Rom ble som kjent ikke bygget på en dag og med alt det som har skjedd i Groruddalen de siste 50 år, må det selvsagt ta tid før mye blir bedre.

Men, på tross av gode planer er det er stadige utfordringer. I disse dager behandler Bystyret planene for området for Østreheim kro på Årvoll. Østreheim ble bygget i 1913 og er dermed en av de eldste bygningene i Groruddalen utenom gårdene. Viggo Hansteen og Rolf Wickstrøm ble skutt av tyskerne her i 1941 og det står en bauta til minne om det utenfor huset. Byutiklingskomiteen har innstilt på å rive Østreheim. En lokal aksjonsgruppe støttet av Akers Avis/Groruddalen og mange foreninger i Groruddalen, bl.a. Historielaget, har levert kraftige protester mot riving. Vi får håpe protestene fører frem.

Også i Groruddalen har en tidligere kommet frem til løsninger med ny bebyggelse kombinert med bevaring av gamle bygninger. Haugerud gård (rett ved Haugerud senter), hvor hovedhus og stabbur er bevart, er et godt eksempel på dette. Økonomien tillater her tilfredsstillende vedlikehold av de gamle bygningene.

Også på Nedre Furuset gård, som er i privat eie, ser det ut (ifølge Akers Avis/Groruddalen) som en kan komme frem til en god ordning.

Det samme må være mulig for Østreheim !

Oslo, april 2003.

Kjartan Eide
leder

Hva skjer?

Dato	Tid	Sted	Aktivitet
Torsdag 22. mai	19:00	Gamle Rommen Skole, Trondheimsveien 257. (adkomst via Fossum- veien, Håvard Martin- sens vei og Margrethe Parms vei	Bydelsdager Stovner. Kulturvandring fra Sveiva til Bånkall. Guide : Bjørn H. Syversen.
Søndag 25. mai	12:00	Øvre Fossum Gård, Karl Fossums vei 30, Stovner	Bydelsdager Stovner. Kl. 12: Servering av pilegrimssuppe på Øvre Fossum Gård (etter gudstjenesten) Kl. 12:30 : Lokalhistorisk vandring til skansene på Gjelleråsen. Guide : Jan Arne Tangerud.
Søndag 25. mai		Avlysning	Den tidligere annonserte vandring fra Grorud st. langs Alna til Grorud senter er avlyst.
Onsdag 4. juni	19:00	Kaggen gård (v/IKEA på Furuset)	Lokalhistorisk vandring fra Kaggen gård via Furuset skole, Gamle Strømsvei til Hovedskansen på Bakås. Guider : Harald Olsen og Jan Arne Tangerud.

Historie er spennende!

Gårdene ved Grorudbekken

Navn og beliggenhet

Av Erik Aurbakken (fortsettelse)

Nordtvet

Erich Monsen er husfader på Nordtvet. Han er 30 år og ugift og oppført som «Gaard og Saugbruger» med 4 «Tjeneste Drænge» og 3 Tjeneste Piger». Gården har 3 plasser med i alt 16 personer.

På Søndre Ammerud finner vi Christopher Christensen som Husfader med kone og tre barn. Han er ført opp som «Gaardbruger og Saugmester». Gården hadde 4 plasser med i alt 19 personer.

Nordre Ammerud

er ført opp i folketellingen som to gårder, begge med navnet Nordre Ammerud. På den første finner vi Gulbrand Jonsen som «Bonde og Gårdbruger». Tittelen «Bonde» tyder på at han eier gården. Gulbrand er gift og har 6 barn hjemme, i tillegg til to slektninger og en «Tjeneste Dræng». Gården har bare en plass og denne later til å være et gårdsbruk ettersom Husfaderen er «Bonde og Gaardbruger». På den andre Nordre Ammerud finner vi Christopher Christensen som Gaardbruger (samme navn som på Søndre Ammerud, men ikke samme person). Denne gården har 3 plasser med 11 personer. På kartet finner vi 3 plasser under Nordre Ammerud så kanskje dette er dagens Nordre Ammerud.

På de 4 første gårdene vi har nevnt ovenfor finner vi 14 personer med yrke tilknyttet sagbruk. To av disse er «Natskjærere», et ukjent yrke i dag. Vi kan tenke oss at de høvlet not og fjær i planker og bord som var skåret på oppgangssaga.

Disse 14 personene illustrerer hvor stor betydning sagbrukene hadde. De var nok i drift mer enn i flomtiden om våren. Dammene i vannene i marka tyder på det. Det må ha vært velstand som følge av fossene og skogen. Vi finner derfor ikke så mange vanlige husmenn på disse gårdene. På Nordre Ammerud var det derimot ingen som hadde sagbruk som yrke. Det var kanskje for langt å gå nedover til fossene. Alle synes å ha hatt kort vei til arbeidet på Grorud, selv om de ikke arbeidet på gården eller plassen, men på saga. Så var det heller ingen biler eller buss, ikke sykkel heller, og plassene hadde neppe hest.

Men noen måtte likevel ta veien til skogs for å hugge tømmeret å få det ned til sagene med hest eller ved fløting. Ingen slike yrker som tømmerhogger eller fløter er nevnt i hele dalen i folketellingen. Dette må ha vært sesongarbeid uten å bli det viktigste yrket for noen. Vi kan tenke oss Grorud som et travelt arbeidssted i 1801, et lite industriområde.

Skog og fossekraft var en lykkelig kombinasjon. Tenk på den gode lukta fra sagflisa om våren - og glem møkkahaugene oppe på gårdene. De lå bak fjøset og ble kjørt ut på det siste sledeføret om våren. Den gang luktet industrien godt, bedre enn jordbruket.

Langs Alna med kart fra 1800

La oss ta en tur langs Alna, fra dalen mot marka. Vi må gå etter det gamle kartet som ble tegnet av Darre og Friis i år 1800 og se hva vi kan lese av dette.

Nedenfor den store fossen nederst på Grorud finner vi tre sagbruk, oppgangssager. Plankestablene lå på begge sider av elva. På østsiden finner vi plassene Tangen og Kolbaanden. Den siste forteller at her ble det produsert trekull i kullminer.

Det ble mye bakhun til beste etter planker og firkant fra sagene. Noe kunne brukes til gjerder og ved, men det var sikkert nok som kunne brennes til trekull. Dette var en vanskelig kunst som ikke kunne overlates til nybegynnere.

Ovenfor fossen finner vi også et sagbruk, ikke langt fra Sagstua som er avmerket på kartet. Denne saga må ha fått vann fra en dam for å drive vasshjulet, for her er det ikke noen foss, men en slette til å legge opp plankene i stabel finner vi her, og lett adkomst til vei. Kartet fra 1800 viser en plass som heter Blegedammen.

Dagens demning ble bygget i 1885 i følge «Demningen ved Bleikevollen» fra Byantikvaren i Oslo. I dag ser vi et rundt hull i muren. Dette er trolig åpningen etter et rør som gikk ned til et lite kraftverk som leverte strøm til ullvarefabrikken før strømmen ellers kom til Grorud. Verket leverte likestrøm med spenning 115 volt etter hva elektriker Bjarne Johansen har fortalt. Dammen heter Blegedammen på kartet og ligger litt nedenfor brua i Kalbakkveien. Mange liker å tro at her var det en bleikeplass. Jeg tror heller det var småørret i dammen, og at dette forklarer navnet. Småørreten blir også kalt bleike eller blege, selv om bleike er en laksefisk som lever i Setesdalsvass-draget og har blitt tilbake i noen vass-drag etter istiden, i følge Aschehougs leksikon. Bekkeørreten på flatbygdene er lys i kjøttet i motsetning til fjell-ørreten. Dammen var senere badedam til villaen for disponenten på ullvare-fabrikken. Det fortelles at det nedenfor dammen er fanget ørret på ½ kg.

Litt ovenfor dammen finner vi en fin hvelvbru i stein, trolig bygget av utenlandske fagfolk. Den var ganske ny i 1800 og ligger der som verneverdig i dag. Dette er det gunstigste stedet å krysse Alna med vei her oppe i dalsiden. Ovenfor Kalbakkveien, som sikkert hadde et annet navn i år 1800, finner vi to sager, en nesten nede ved veien og en andre oppe ved fossen der «Shoddyen» kom i ullvarefabrikkens tid. I dag har vi fortsatt dammen like nedenfor

Trondheimsveien. Sagbruket tilhørte Søndre Ammerud. Den nederste saga ble senere erstattet av en mølle. Den er omtalt både som spaserimølle og fillemølle som rev gamle filler.

Ovenfor fossen flyter elva langsomt. Her lå et gårdsbruk Angerholt som ble delt i to av Trondheimsveien da denne ble flyttet i 1870. Her finner vi i våre dager ender i Alna året rundt. Stedet ble av ungene kalt Veslesjø. I dag vokser det kraftig dunkjevle her. Litt lenger oppe hadde ungene på Grorud sine badeplasser, en for jenter og en for gutter, før vi fikk badedammen nedenfor Steinbruvannet.

Det var ørret og ferskvannsmusling i elva, noen sier kreps også. I blant ble det funnet en perle i en musling, og ivrige perlefiskere gjorde ende på muslingbestanden før forurensingen tok sitt. Men fisken kan vi snart få tilbake.

Der gangveien fra Ammerud til Hagelundveien krysser Alna (200 m ovenfor T-banen) lå det en kvern som vi ennå kan finne steiner etter. Den gamle kvernstua like oppe ved Bergensveien hvor mølleren bodde, er i dag barnehage. Gårdsveien fra Nordre Ammerud krysser Alna der gangveien krysser i dag og fortsatte rett opp til Bergensveien.

Lenger oppe, ved Huken, kommer bekken fra Steinbruvannet, gjennom Støytrenna, med en foss nedenfor Hukerveien. Støytrenna er et problem når det gjelder navnet. Var det ei renne for tømmerfløting fra Steinbruvann eller for malm som kom fra gruvene i toppen av bakken? I 1900 bodde Karl Olsen i Støytrenna, med kone og 5 barn under 8 år i følge folketellingen. Senere brukte en menighet i byen stedet for utflukter med barn om søndagene, før speiderne tok over plassen. De store mørke grantrærne i den bratte bakken med gruvesjaktene ga sikkert stedet et spennende preg for barn fra byen. Men folkene i Huken likte ikke at ungene plukket blomster og tråkket ned graset i enga før slåttonna, fortalte Johanne Johansen.

I følge det gamle kartet var Steinbruvannet demmet opp i 1800. På steiner i det fine silhuset på dammen kan vi dag lese innskriftene «Monsen 1795», «1875» og «1935». Monsen bygget kanskje den første dammen i 1795, Neve Monsen på Nedre Grorud eller Erik Monsen på Nordtvet. Allerede da ble kanskje det som opprinnelig var to vann til ett. Den naturlige «steinbrua» i sundet i nord, hvor en etter sigende kunne hoppe fra stein til stein, ble satt under vann. Men vannet har beholdt navnet selv om det på gamle kart kan stå Seinbrødvann. Dessuten gikk vannet en tid under navnet Steinbruddvannet etter alle de små steinbruddene på østsiden. «Stemmern» har også vært et populært navn blant folk som trodde det riktige navnet var Stemmerudvannet. I. H. Borrebæk tilhørte dem. Kjært vann har mange navn.

I 1873 ble Bergensveien nedlagt og kunne settes under vann i 1875 til glede for ullvarefabrikken. I dag kan vi se rester av steinsettingen i den gamle Bergensveien litt under vannflaten, men dette er ikke steinbrua som det kan være fristende å tro. I 1935 kom vannverket og tok Steinbruvannet til tross for iherdige protester fra ungdommen som mistet badevannet. Grorud hadde for lengst vokst fra Svarttjern på Romsåsskogen som kilde for drikkevann i 35 år.

Den neste bekken kommer gjennom Monsemyrdalen fra Brei-sjøen og har et tilløp fra nord nedenfor Breisjøen. Dette tilløpet kom en gang kom fra Aurevann før vannet ble demmet opp og fikk avløp til Breisjøen. Det trange farete ned fra Aurevann i sørvest kalles Angstkleiva. Navnet kommer neppe av bekymrede skiløpere på vei heim fra Lilloseter. Vi har også navnet Angerholt som nevnt, og hvorfor ikke høre på gamle folk som mente vannet het Alungen og ikke Alunsjøen. Det finnes ikke alun ved Alunsjøen, men en trang vik i nord. Trange vikar sies å være forklaring på -angen eller -ungen i navn på sjøer. Angerholt og Angstkleiva kan vi tygge litt mer på, men trangt er det begge steder. Det gamle kartet viser dammer i Aurevann, Breisjøen og Alun-sjøen. Det tyder på regulering av vann til oppgangssagene og kanskje også til fløting, senere til ullvarefabrikken.

Til slutt i vassdraget har vi bekken fra Alunsjøen. Den er liten nå etter at mesteparten av vannet går gjennom rør til husholdningene. Nedenfor dammen kan det fortsatt være mulig å finne en klump fra en gammel slagghaug. Malmen ble fraktet fra de Gothalske gruver over Alunsjøen og smeltet her for snart 300 år siden.

Hvis vi går denne turen langs Alna i dag, kan vi starte nede i skogen nede ved fossen og fortsette på fine gangveier like til marka. Dette kan gjerne være den beste delen av en tur i Lillomarka. Mange mister denne godbiten ved å bruke bil til parkeringsplassene før de starer skogsturen.

I Historielagets årbok 1991 skriver botanikeren Egil Bendiksen om «en natur- og kulturhistorisk perle langs Alna». Jeg mener han har rett, og jeg går der ofte. Gå og se selv!

Langs Grorud- og Bergensveien og litt til

Etter turen langs vassdraget tar vi en tur langs veiene og følger også nå det gamle kartet fra år 1800. Vi begynner på Ulsholt gård oppe på Furuset, ikke langt fra Oldtidsveien som kom fra Oslo over Furuset, Fossum og Gjelleråsen, den eldste veien både til Bergen og Trondheim. Ikke så rart at den gikk på den siden av Groruddalen så lenge Oslo lå rett nedenfor Bryn. Fra Ulsholt gikk det vei tvers over dalen til Grorud. Nede på sletta fanget den opp en vei fra øst. Deretter gikk den opp bakken omtrent der Teppaveien går i dag og rett inn på

tunet på Øvre Grorud. Vi kan lett tenke oss at det var en grind nederst i Teppabakken, på skillet mellom gårdene Ulsholt og Grorud. Å «teppe» betyr å «stenge» på østlandsdialekter. Stengslet var trolig en grind som ble borte for lenge siden, men som fortsatt finnes i navnet. Så sent som for 20 år siden snakket gamle Grorudfolk om «Nyveien» og mente dagens Grorudvei. Teppaveien var fortsatt Grorudveien for mange. Teppaveien er trolig blant de eldste veiene på Grorud, sammen med Sagstuveien og Gangstuveien som vi også finner på det gamle kartet. De to siste knyttet sagene til Kalbakkveien. Trondheimsveien kom ned Kalbakkveien, opp Rasmusbakken, forbi Nedre og Øvre Grorud og fortsatte dagens Pastor Blaausvei mot dagens Trondheimsveien og forbi Romsås gård. Her var Ole Hansen Giestgiver og Gaardbruger i 1801.

Fra Øvre Grorud mot nord gikk Bergensveien der den går i dag, under den bratte fjellveggen hvor de to fine, hvite husene i Grorud-hagan kom senere. Ravnkollen het Korpekollen i 1800. Rankollen er en nyere konstruksjon, kanskje basert på en misforståelse eller for å hamle opp med Røverkollen som het Røverkollen allerede på kartet i 1800. Tidligere het den visstnok Romskollen i tråd med Romstjern på nordsiden av kollen som også har navnet fra den gamle gården Rommi som er en -vin gård som Sinsen og Åsen.

I en tingbok fra 1685 (Se Historielagets årbok 1999) finner vi veien forbi Grorud og Romsås omtalt som allfarvei. Ravnkollen har formen Ramkollen og Røverkollen heter «Røefuerkolden». Den gamle allfarveien og kanskje vegen over Bjøråsen synes altså allerede i 1770 å ha vært utsatt for røvere fra kollen, lenge før disse veiene ble postveier til Trondheim og Bergen i 1770. Ellers er Røverkollen kjent for sine gravrøyser fra jernalderen. Raumerne la sine døde på denne kollen for å markere sin utpost mot Viken. Kollen var kanskje aldri vardefjell - ikke før den fikk teletårnet for noen år siden.

I 1903 ga I. H. Borrebæk Røverkollen en meget rosende omtale i sin bok. På en time fra Grorud stasjon kunne en nå kollen og oppleve utsikt til 6 - 8 kirker. Hakon Johannesen på Gruesletten kunne være kjentmann. Borrebæk gjorde narr av «flosshatt-turistene» på Karl Johan som bare travet til Holmenkollen. I 1920- og 1930-årene ble kollen populær som utfartssted for folk på Grorud. Den fikk hedersnavnet «de fattiges Finse». I dag er det våre botanikere som vurderer kollen høyest. De ber pent om at vi bare ser og ikke rører alle sjelden blomster og vekster vi kan støte på.. Maken til kole fines ikke her i landet.

Etter å ha passert Kvernstua på venstre hand kommer vi til Frankrik på høyre hand. Dette navnet er et minne fra gruvedriften på slutten av 1800-tallet. Her

bodde noen ingeniører i det belgiske selskapet som lette etter malm, og de snakket trolig fransk. Det var lite malm å finne og «franskmennene» forsvant uten varsel, men villaen tok de ikke med seg, og navnet kan vi trygt beholde. Ellers blir det hevdet at de som arbeidet i gruvene var folk som fartet rund uten å bosette seg skikkelig. De skal ha gitt Grorud et dårlig rykte som det tok nesten 100 år å knekke.

Vest for veien og litt ovenfor Frankrik sto det en merkelig gran. Den ble kalt «bordgrana». Den sies å ha vært fredet, men borte ble den som perlene i bekken. Sletta som vi nå kommer til kalles for Gruesletta. Gruvesjaktene er ikke langt unna, men navnet sies likevel å komme av at her begynte farende folk å grue seg for å kjøre over Bjøråsen til Nittedal. «Bjør» tyder på at det var bever i vassdraget, og den er ikke farlig, kanskje det var røverne de fryktet. Nå gleder vi oss over å finne navnet Bjøråsen igjen i en skole på Romsås. De gamle grunn-murene ved Stokkevann og Roms-tjern er minner etter hytter som måtte rives da Steinbruvann ble drikkevann i 1935.

I 1897 ville oppsitterne langs Bergensveien ha veien opparbeidet i bedre stand. Det gikk i orden etter at de måtte avstå grunn og gå sammen om arbeidet. Dette var i Grorud Vels første år. Da gjaldt det å støtte alle tiltak som kunne gjøre stedet litt mer bymessig.

For 10 - 15 år siden ville kommunen utvide Bergensveien. Forslaget ble møtt med sterke protester fra de som bodde langs veien. Litt utbygging ble det likevel. Dette illustrerer hva som har skjedd i løpet av hundre år. Først savner man byen, veier fortau, strøm, buss og bane, men når utviklingen kommer blir det snart for mye og stemningen snur.

Nyere begivenheter for Grorud

I 1850 og 1860 årene skjedde det mye på Grorud. Jernbanen kom i 1854 og Grorud fikk stasjon, så nær fossen som mulig. Uten fossen hadde toget kjørt forbi Grorud. I 1862 kom Kristiania Vaapenøvelsesforening med tog til Grorud. Foreningen arrangerte et skirenn, en dristig utforkjøring fra Sagstua og ned til bunnen av bakken, og gikk på ski tilbake til Grefsen. Dette var lenge før Husebyrennene i 1879.

Men sagbrukene begynte å få problemer. I 1855 mistet «kvantumssagene» tillatelsen til å skjære for salg. Dampmaskinen hadde kommet. Den kunne flyttes dit det var mest praktisk å bruke den, mens fossekraften satt fast i elva til elektrisiteten kom på begynnelsen av 1900-tallet. Sagbrukene på Grorud forsvant.

Nå var jernbanen god å ty til. Noen hadde i tide kjøpt grunn etter sagbrukene og kunne selge til ullvarefabrikken som kom i drift i 1867 med tyskeren

Eisfeldt som bestyrer. Fossen gav drivkraft til over 100 spinnemaskiner i en periode. Vannet fra marka var verdifullt og ble ytterligere regulert. Likevel var det sommere med vannmangel. Fabrikken hadde også andre problemer gjennom årene, tollsatser og konkurrenter. Vi lar dette ligge og viser interesserte til boka om De forenede ullvarefabrikker. I 1920 kom Grorud Jernvarefabrikk med eget sidespor til jernbanen, flyttet hit fra Fet av Ragnvald Bratz.

Den nye gyldne kombinasjonen på Grorud var ull og stein. Ullvarefabrikken trakk mange unge jenter til Grorud, mens steinhoggerne i fjellet var menn, ofte unge gutter fra Sverige eller de nærmeste bygdene. Det må ha vært en riktig grotid på Grorud i slutten av 1800-tallet. Folketallet vokste til ca 900 i år 1900, bare på Grorud øst for Alna.

Det var vel fortjent at Grorud fikk skole i 1900 og kirke i 1902. Ser vi litt i folketellingen 1900 finner vi snart ut at de voksne stort sett er innflyttere mens barna er født her. Det kom sjelden hele familier flyttende, mest ugift ungdom. Det var bare tre ektepar hvor begge er født i kommunen. Selv Alfred Grorud var innflytter - fra Nittedal. Men steinhogging var heller ikke en trygg levevei. Det var ofte problemer med avsetning av produktene. Etter hvert tok asfalten knekken på gatesteinen som hadde vært en stor artikkel. Betongen gjorde det sammen med stein til bygninger. Rundt 1950 var det så godt som slutt på steinindustrien på Grorud. I 1962 var det også slutt med ullvarefabrikken, som hadde gjennomlevd mange problemer, eierskifte og omlegging av produksjonen. Det var slutt på en tida da Grorud holdt seg med egne arbeidsplasser, men innflytterne fortsatte å strømme til.

Folk måtte alltid ha et sted å bo, i en arbeiderbolig på to etasjer med små leiligheter eller i et lite hus på en tomt med plass til en hage, en gris, noen høner og kanskje ei ku også. Folk kom fra bygda til Grorud. De følte seg tryggest når de selv hadde melk til barna. Så sent som under annen verdenskrig kunne en se kuer som beitet i veiskråningene på Grorud. Det hendte at forpakteren på Nedre Grorud tok slike løskuer i arrest og leverte dem tilbake om kvelden for 1 kr. i mulkt.

Alfred Grorud delte velvillig opp Øvre Grorud til de som trengte tomt; lærerne ved Grorud skole var blant de gode kjøperne. Til kirken ga han tomt og solgte til kirkegården. Som sekretær i Selskapet til Grorud og omegn vel skrev han et pent brev til kommunen og ba høflig om at kirken måtte bygges i fuget granittstein og fortsatte brevet slik:

«Man skal som en vægtig Grund herfor fremholde den store Arbeidsknapphet, som for Tiden hersker her paa Stedet da den største del av Arbeidsbefolkningen netop befatter sig med Industrien. Endvidere vilde dette storartede Bygværk

*blive et varigt og værdigt minne om den Kultur der på denne Tid var eien-
dommeligt for Stedet.»*

Alfred Grorud fikk rett, og som takk har han fått sitt navn knyttet til en vei like ved. Kirken er bygget av nøyaktig tilhugde blokker mens steingjerdet er murt av villstein. Her ser vi førsteklases fagarbeid i begge teknikker. Det samme kan vi beundre i silhuset og dammen ved Steinbruvann.

Grorudgården ble delt opp og bebyggt med småhus, det beste vern mot byens boligblokker 50 år senere. På gårdene vest for elva, som ble drevet som gårdsbruk lenge etter at Grorud var et tettsted, marsjerte byen fram med blokker og rekkehus og knekket jordbruket, verre enn svartedauen om vi ser det fra jordbrukets synsvinkel. Her kom en ny type innflyttere som ikke gikk til fots til arbeidsplassen, men reiste til byen hver dag.

Grorud har alltid absorbert innflyttere på en fin måte, trolig for begge parter. Det rike foreningslivet har sikkert bidratt positivt til dette. Grorud Vel ble stiftet i 1897 - i avholdslokalet. Det var da to avholdsforeninger på stedet. En kan bli tørst av å hogge stein i fjellet, særlig når ølet er lett å få tak i fra ølvogner ned på Trondheimsveien. Fyll på arbeidsplassen ble likevel ikke tålt. Synderen ble tatt i arbeid igjen ved å vise fram kvittering for betalt medlemskap i en av stedets avholdsforeninger. Steinhoggeren må være stø på handa, enten han holder boret eller slegga.

Religiøse foreninger og lag kom også i slutten av 1800-tallet. Idrettslaget kom i 1918 og la etter hvert beslag på den beste delen av dyrkbar jord på Grorud til idrettsanlegg. Til gjengjeld har foreningen tatt seg av stedets ungdom med stor frivillig innsats i alle år. Småbrukerlaget kom i 1917 og ble senere redusert til et hagelag. Begge var til praktisk nytte for medlemmene og bidro til det lokale kulturliv. I ettertid kan vi tillate oss å smile til noen av de friske initiativene til laget - hør bare: I kringkastingens barndom fikk laget lærer Austlid til å bygge en radio som skulle brukes på møtene for å samle flere medlemmer. Som underholdning ble dette en fiasko. Dessuten satt snart medlemmene heime og hørte på egen radio. En utlodning av radioen ble imidlertid en stor suksess.

Forsøket med geiteavl på Grorud ble en ny fiasko selv om lærer Wergerland skaffet felles bukk. Et forsøk på å rette opp fiaskoen ved å lodde ut bukken endte bare med ny fiasko. (fortsetter i neste nummer)

Har du husket å betale kontingenten for 2003?

Historie er spennende

B

Returadresse: Groruddalen Historielag, Postboks 37 Grorud, 0905 Oslo
Telefon 22 64 00 82 - 90 60 73 90 eller 22 80 44 74 onsdager 1200-1600

Vi utgir en ny årbok hvert år. Bøkene inneholder viktig lokalhistorisk dokumentasjon fra hele Groruddalen. Den eldste årboken er like aktuell nå som da den ble utgitt. Vi har et spesialtilbud til dem som ikke har en komplett samling: Kryss av på nedenstående bestillingsseddel og vi sender deg årbøkene **portofritt for kun kr. 120,- per stk.**

Bestilling:

Ja, takk, jeg bestiller følgende: (kryss av)

☐ Årbok 1985	☐ Årbok 1987	☐ Årbok 1989/90	☐ Årbok 1991
☐ Årbok 1992	☐ Årbok 1993	☐ Årbok 1994	☐ Årbok 1995
☐ Årbok 1996	☐ Årbok 1997	☐ Årbok 1998	☐ Årbok 1999
☐ Årbok 2000	☐ Årbok 2001	☐ Årbok 2002	

☐ Jeg ønsker å få bøkene tilsendt samlet.

☐ Å få en bok hver måned til alle er levert.

☐ Jeg bestiller et fast abonnement for fremtidige årbøker.

Abonnementet gjelder til det sies opp.

☐ Kulturminneguide - Vandring i bydel Bjerke – kr. 50,-

☐ Vandring på Grorud kr. 50,-

☐ Rapport om Skansene på Bakås, kr. 75,-

☐ Kunstmappe med 6 akvarelltrykk kr. 50,-

☐ Middelalderbyen Oslo, kr. 250,-

Medlem nr. _____ Navn _____

Adresse: _____ Postnr.: _____

Oslo, den _____ Underskrift: _____

Klipp ut denne siden, legg den i en konvolutt og send den til oss, eller bestill over Internett www.grohi.com